

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce: **Jiří Ostrý**, studijní obor Tělesná výchova - zeměpis

název posuzované práce: **Města Olomouckého kraje: vývoj po roce 1869**

Formální splnění zadání práce:

Práce obsahem a rozsahem odpovídá zadání.

Obsahová úroveň práce:

Velmi svérázná je metodika práce, kde se autorovi podařilo značně zatemnit rozdíl mezi bazickým a řetězovým indexem (viz seznam konkrétních chyb) a dokonce naprosto chybně definovat hrubou míru porodnosti. Bez závažnějších chyb je zpracován oddíl zabývající se definicí města, za poněkud nešťastné opomenutí lze ale označit to, že neuvádí administrativně-správní definici, přestože právě tímto způsobem města v práci vymezuje.

Vlastnímu zpracování práce předchází strukturou poněkud chaotická a výběrem informací až nahodilá geografická charakteristika Olomouckého kraje (např. turistický potenciál kraje je hodnocen na str. 20 a po informacích o zemědělství, průmyslu a dopravě znovu i na str. 22).

Kapitola Vznik a vývoj měst Olomouckého kraje má charakter poněkud stereotypního (místy nepřesného) výčtu administrativních změn a vývoje správního postavení současných měst (možná by se tyto informace daly zpracovat přehledněji tabelárně), neobsahuje ale žádné závěry (vznikala města na Olomoucku dříve nebo později, než ve zbytku státu; ve kterých obdobích a případně v jakých vazbách na historické události?).

Jádrem práce je zpracování statistických dat z období 1869–2007 dokumentujících vývoj a základní demografické charakteristiky obyvatelstva souboru 30 měst Olomouckého kraje. Kapitola je zpracována pečlivě bez zjevných matematických pochybení, komentáře většinou ale zůstávají pouze ve fázi mechanického přepisování údajů z tabulek a autor se prakticky nepokouší o jakoukoliv interpretaci. Práci např. zcela chybí závěr (pod kapitolou s tímto označením se skrývá shrnutí s popisem struktury práce).

Úroveň práce s literaturou, citační aparát:

Citace jsou korektní, obecně ale nelze označit práci s literaturou za „příkladnou“: výběr použitých děl je poměrně nevelký a často jsou z jediného zdroje přebírány celé odstavce textu (např. všechny obecné údaje u podkapitoly Migrační saldo doslovně z jediného zdroje). Text je tak mnohdy spíše koláž „výstřižků“ než myšlenkově sevřeným dílem.

Jazyková a grafická úroveň práce:

Grafická stránka práce je spíše podprůměrná, formátování textu je provedeno dosti ledabyle a omezuje se na nejzákladnější funkce (např. u matematických výrazů na str. 10 nejsou odlišeny ani indexy od základního textu, jako kdyby neexistovala v použitém textovém editoru možnost vytvářet graficky plnohodnotné matematické výrazy pomocí editoru rovnic). K těmto typům chyb můžeme pravděpodobně řadit i nesprávně uvedenou jednotku rozlohy (km místo km²) na str. 18 nebo chybějící tečky v datech (např. jen v datu 31. 12. 2007 chybí tečka za údajem o měsíci dvanáctkrát). Jazyková úroveň práce je dobrá, vyskytují se některé formulační neobratnosti (str. 10: byla použita *metoda tzv. řetězových indexů*, str. 18: „*Olomoucký kraj je šestým nejméně početným krajem v rámci ČR*“, str. 24: „*Poslední město bylo jmenováno teprve nedávno (Plumlov)*“)

Otázky do diskuze, případně konkrétní chyby vyžadující reakci uchazeče

Metodologické podivnosti: v letech 1869–1991 práce evidentně srovnává obce v jejich dnešních administrativních hranicích, jak je tomu ale v následujícím období? V práci jsem nikde nenašel vysvětlení, vzhledem k citovanému zdroji ale musí být po roce 1991 uváděny údaje pro obce v tehdejších administrativních hranicích. Jak se postupovalo, pokud došlo ke změně např. v průběhu období 1991–1995 při výpočtech porodnosti, úmrtnosti a dalších ukazatelů? A nečiní tento postup interpretační problémy? Např. na str. se autor podivuje bez jakékoliv snahy o vysvětlení: „*Pozoruhodný je zejména pokles úmrtnosti ve městě Žulová, kde došlo ke snížení o 11,6 %.*“ Pokud by se ale údaj počítal pro stejnou územní jednotku, nešlo by o snížení z 19,2 % na 7,6 %, ale na rozhodně méně udivujících 16,7 % (v oddělené obci Kobylá nad Vidnavkou je totiž domov důchodců)! Podobně nevysvětlena zůstává i „záhada“ výrazné změny migračního salda obce po roce 2001 (str. 76).

Str. 11: vzorec pro výpočet řetězových indexů (Ři) je označen jako „vzorec pro výpočet **bazických** [ve značení použitém v práci Bi] indexů“, v samotném vzorci je pak hodnota Ři počítána zcela shodně jako hodnot Bi (vzorec uveden na předchozí straně). Zmatek ještě umocňuje to, že v tabulkách 9., 10., 19. a 20. s řetězovými indexy je u nadpisů pro tento index naprosto nepřihodná poznámka „(rok 1869 = 100)“

Str. 11: nechce se mi věřit, že by hrubá míra porodnosti naprosto nesouvisela s počtem narozených, jak se snažíte čtenáře přesvědčit. Ani tomu, že by standardně dosahovala hodnot 1000 ‰.

Str. 15: v textu se tvrdí, že urbanizační fáze (urbanizace, suburbanizace, reurbanizace a deurbanizace) „se rozlišují od průmyslové revoluce v 19. století“. Kde probíhala v 19. století suburbanizace nebo reurbanizace?

Str. 18: Jeseník je na Moravě? A Rejvíz je největší *moravské* rašeliniště (str. 20)?

Str. 20: Nechybí ve Vaší charakteristice biogeografických poměrů kraje ty nejtypičtější skutečnosti? Celý (!) text na toto téma má znění: „*Vegetační pokryv je značně pestrý. V údolní nivě Moravy se rozprostírají lužní lesy, zatímco pro oblast nad horní hranicí lesa v Jeseníkách je typická chladnomilná vegetace.*“

Str. 24: Co vlastně vypovídají o městě údaje o rozloze v jeho administrativních hranicích a o hustotě zalidnění vztahované k této ploše? Zvláště když druhý největší katastr má Staré město (hustota zalidnění 22,7 ob./km²)? Jsou např. nedosažitelné údaje o počtu domů, počtu obyvatel na jeden dům, apod.?

Str. 26: Olomouc nebyla v letech 1949–1960 okresním městem? Zvláště když se v následujícím tvrdí, že od roku 1850 do roku 2002 byla Olomouc sídlem „okresního správního úřadu“?

Str. 34: uvádí se, že: „V roce 1976 došlo k připojení obcí Kobylá nad Vidnavkou a Skorošice [k obci Žulová].“ Ve skutečnosti se připojená obec jmenovala pouze „Kobylá“, označení řeky bylo připojeno až po (znovu)osamostatnění obce k 1. 1. 2001.

Str. 41–42 a 48–49: K čemu tabulky v práci vůbec jsou? Nejsou z nich vyvozeny naprosto žádné závěry, pokud mají dokumentovat tezi, že „*Velká města Olomouckého kraje měla významné postavení v sídelní struktuře i v nedávné minulosti*“, pak se mi jeví jako poněkud samoúčelné. Navíc jsou v některých případech data ze zdroje chybně citována (tab. 11: v roce 1869 nebyl 10. největším městem Moravy a Slezska Šumperk, víc obyvatel měla i ve zdrojovém textu uvedená, do práce však nezařazená města Těšín, Bielsko, Třebíč a Krnov, v tabulce 13 se pak s Těšínem už počítá)

Str. 48: Předpokládám, že není úplně pravda, že: „Na závěr této podkapitoly, ve které se popisuje **vývoj počtu obyvatel** měst Olomouckého kraje **v období 1930 až 1991**, je nutné uvést, že **veškeré analyzované počty obyvatel se opět vztahují k 31.12. 2007.**“

Str. 56–57: v komentáři k mapě **vývoje počtu narozených** ... se píše doslova: „**Z grafu je dobře patrné, že největší hodnoty hrubé míry úmrtnosti dosahovala v období 2006 – 2007 města**

Moravský Beroun Bohužel se mi z mapy hrubé míry porodnosti nepodařilo žádný údaj o hrubé míře úmrtnosti vyčíst.

Str. 65: Proč má nejvyšší úmrtnost Tovačov? Lze to nějak vysvětlit (viz komentář v první otázce)?

Str. 71: na stránce se opakuje dvakrát zcela totožný text dlouhý 58 slov, podobně je opakován popis Webbovy typologie shodným patnáctiřádkovým textem na str. 12 i na str. 84. Proč?

Str. 91–92: citace zdroje 12 je mimořádně podivná. Proč nejsou zdroje seřazeny abecedně?

Celkové hodnocení práce:

Práce nashromáždila poměrně velké množství empirických dat, která jsou správně zpracována, autor ale bohužel projevil značnou bezradnost při jejich interpretaci a vyslovování shrnujících závěrů. Rovněž formální stránka práce působí poněkud „uspěchaně“, pravděpodobně nezbyl čas na závěrečnou revizi obsahu i formátování textu práce.

Celkový návrh posuzovatele pro hodnotící komisi:

Práci **doporučuji** k obhajobě, před obhajobou navrhuji její hodnocení známkou dobře.

V Olomouci 14. srpna 2009

Miloš Fňukal
oponent diplomové práce